* M A I - 7 8 5 9 - 9 0 - 1 2 *

MAI-7859 Seat No. ________

Third Year B. Com. (Non CBCS) Examination

February – 2018

Accounting & Finance : Paper - II
(New Course)

Time : **3** Hours] [Total Marks : **100**

૧ સુજલ બ્રધર્સની ભાવનગરમાં એક શાખા છે. મુખ્ય ઑફિસ શાખાને ભરતિયા કિંમતે ૨૦% પડતર પર ઉમેરીને માલ મોકલે છે. શાખા રોકડા તેમજ ઉધાર પર વેચાણ કરે છે. શાખા દ્વારા મેળવેલી બધી જ રોકડ મુખ્ય ઑફિસને પરત કરવામાં આવે છે. ૨૦

શાખાની નીચેની માહિતી પરથી ૩૧-૧૨-૨૦૧૭ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે શાખાનું ખાતું, શાખાનું વેપાર ખાતું તથા નફા-નુકસાન ખાતું મુખ્ય ઑફિસના ચોપડે બનાવો :

વિગતો	૧-૧-૨૦૧૭ રૂ.	૩૧-૧૨-૨૦૧૭ રૂ.
શાખાના દેવાદારો	૩૦,૦૦૦	૫૪,૦૦૦
શાખાનો સ્ટૉક (ભરતિયા કિંમત)	૬૦,૦૦૦	૪૮,૦૦૦
શાખાની પેટા રોકડ	૬૦૦	(?)
ફર્નિચર	૧૮,૦૦૦	(?)
ચૂકવવાનો બાકી પગાર	૧,૮૦૦	૧,૨૦૦
અગાઉથી ચૂકવેલ પ્રીમિયમ	૧,૨૦૦	(?)

વર્ષ દરમિયાનના વ્યવહારો :

(૧) શાખા દ્વારા પરત આવેલ માલ (ભરતિયા કિંમત) ....રૂ. ૧૨,૦૦૦

(૨) પેટા રોકડ શાખાને મોકલેલ .... રૂ. ૧,૮૦૦

(૩) રોકડ વેચાણ ....રૂ. ૮૪,૦૦૦

(૪) શાખાને મોકલેલ માલ (ભરતિયા કિંમત) .... રૂ. ૨,૪૦,૦૦૦

(૫) દેવાદાર તરફથી મળેલ રોકડ .... રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦

(૬) શાખા દ્વારા ચૂકવાયેલ પરચૂરણ ખર્ચા .... રૂ. ૧,૯૨૦

(૭) ઘાલખાધ .... રૂ. ૩,૬૦૦

(૮) શાખાને મોકલેલ ફર્નિચર (૧-૧૦-૨૦૧૭) ....રૂ. ૧૨,૦૦૦

(૯) દેવાદારોને આપેલ વટાવ................................ રૂ. ૨,૪૦૦

(૧૦) દેવાદારો દ્વારા શાખાને પરત કરેલ માલ.................. રૂ. ૬,૦૦૦

(૧૧) શાખાને ખર્ચ માટે મોકલેલ રોકડ :

ટેક્સ .... રૂ. ૨,૦૦૦

ઈન્સ્યોરન્સ..... રૂ. ૨,૮૮૦ (૩૧-૩-૧૮ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે)

મજૂરી .... રૂ. ૫,૪૦૦

પગાર ....રૂ. ૨૧,૬૦૦

ભાડું .... રૂ. ૪,૦૦૦

જાહેરાત .... રૂ. ૩,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

(૧) ફર્નિચર પર ૧૦% ઘસારો ગણો.

(૨) માલ કે જેની ભરતિયા કિંમત રૂ. ૬,૦૦૦ હતી તે ૩૦-૧૧-૨૦૧૯ના રોજ આગથી નાશ પામ્યો. કે જેનો વીમા કંપનીએ પૂરી રકમનો દાવો મંજૂર રાખ્યો.

અથવા

૧ મેસર્સ શાહ ઍન્ડ બ્રધર્સના બિલ્ડિંગમાં ૧૭મી જૂન, ૨૦૧૭ના રોજ આગ લાગી અને મોટા ભાગનો માલ નાશ પામ્યો. આગથી બચાવેલ માલની કિંમત રૂ. ૧૧,૨૦૦ આંકવામાં આવી. બચાવેલ માલમાંથી અમુક માલ નુકસાનીવાળો હતો જેની કિંમત રૂ. ૧૦,૪૦૦ આંકવામાં આવી. તેમના ખાતામાંથી નીચેની માહિતી પ્રાપ્ત થઈ હતી : ૨૦

(૧) ૮-૧૨-૨૦૧૬ના રોજ આખર સ્ટૉક રૂ. ૮૩,૫૦૦.

(૨) ૧-૧-૧૭ અને ૧૭-૬-૨૦૧૭ સુધીની ખરીદી અને વેચાણ અનુક્રમે રૂ. ૧,૧૨,૦૦૦ અને રૂ. ૧,૫૪,૦૦૦.

(૩) છેલ્લા ૩ વર્ષના હિસાબો પરથી સરેરાશ નફાનો દર વેચાણ પર ૨૫% રહ્યો છે.

(૪) માલનો વીમો રૂ. ૭૫,૦૦૦ લીધેલ હતો.

ઉપરની વિગતો પરથી આગના દાવાની રકમ નક્કી કરો.

૨ નાથાલાલ પટેલ પાસે એક ખેતર છે. તેમાં તેઓ શિયાળુ પાક ઘઉં અને તુવેર લે છે. ૩૧-૩-૨૦૧૭ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની નીચેની માહિતી પ્રાપ્ત થયેલ છે : ૨૦

વિગતો	*રકમ રૂ.*
શરૂઆતનો સ્ટૉક :	
બિયારણ	૩૨૦
ખાતર	૨૪૦
ઊભો પાક	૨,૨૦૦
સેન્દ્રિય ખાતરની ખરીદી	૧,૬૦૦
છાણિયું ખાતર (ઘરમાંથી પૂરું પાડેલ)	૮૦૦
જમીન મહેસૂલ	૧૮૦
મજૂરી - હંગામી મજૂરો	૭૨૦
ઘરના સભ્યો	૯૦૦
ટ્રેક્ટરના ભાડાના ખર્ચા	૪૫૦
જંતુનાશક દવાના ખર્ચા	૧૭૦
પાણી-વેરો	૪૩૦
બિયારણની ખરીદી	૭૨૦
મજૂરોને મજૂરીની અવેજમાં આપેલ અનાજ	૭૦૦
લીધેલ લોન પર વ્યાજ	૪૦૦
પાકના વીમાનું પ્રીમિયમ	૮૦
ઢોરના વીમાનું પ્રીમિયમ	૧૨૦
ઘાસનું વેચાણ	૯૦૦
દૂધનું વેચાણ	૧,૧૦૦
ઘઉંનું વેચાણ	૮,૦૦૦
તુવેરનું વેચાણ	૫,૪૦૦
સરકારી સબસીડી	૮૦૦
ઢોર-ઢાંખર (૧-૪-૨૦૧૬)	૩,૨૦૦
વાડ કરવાનો ખર્ચ	૩,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

(૧) વર્ષના અંતે નીચે મુજબ માલની બાકીઓ હતી.

ખાતર રૂ. ૩૨૫, બિયારણ રૂ. ૧૪૦, ઊભો પાક રૂ. ૩૪૦, ઢોર-ઢાંખર રૂ. ૨,૫૦૦

(૨) પાણી વેરો રૂ. ૧૮૦ અને વેતન રૂ. ૪૦૦ ચૂકવવાના બાકી હતા.

(૩) અંગત ઉપયોગ માટે લેવાયેલ ઘઉં રૂ. ૬૦૦ અને તુવેર રૂ. ૪૦૦.

(૪) ઢોર-ઢાંખરને ખવડાવવા ઉગાડાયેલ રજકો (ઘાસ) રૂ. ૪૫૦ છે. જેનો સમાવેશ ઘાસના વેચાણમાં થયો નથી.

(૫) વાડ કરાવવાનો ખર્ચ પાંચ વર્ષમાં માંડી વાળવાનો છે. - આપેલ માહિતી પરથી ૩૧-૩-૨૦૧૭ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષનું કૃષિ ખાતું તૈયાર કરો.

અથવા

૨ અમદાવાદ ઈલેક્ટ્રિસીટી કંપનીએ પોતાની મિલકતની અમુક ભાગની રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦ પુનઃરચના કરી. જે ભાગની પુનઃરચના કરી તેની મૂળ કિંમત રૂ. ૨,૫૦,૦૦૦ હતી. ત્યારની રચના કરતા અત્યારે મજૂરી અને માલસામાનની કિંમતમાં અનુક્રમે ૧૦% અને ૨૦%નો વધારો થયો છે. મજૂરી અને માલસામાનનું પ્રમાણ ૩ : ૨ છે. જૂના માલ-સામાનના વેચાણના રૂ. ૩૦,૦૦૦ ઉપજ્યા અને રૂ. ૧૫,૦૦૦ની કિંમતનો માલસામાન નવા બાંધકામમાં ઉપયોગમાં લેવાયો જેનો સમાવેશ ઉપર જણાવેલ રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦માં થઈ ગયો છે. ૨૦

કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો.

૩ કોઈ વસ્તુ બે પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે. એ આ પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા પછી તૈયાર માલના ખાતામાં ફેરબદલી થાય છે. પ્રક્રિયા - ***A***માંથી પ્રક્રિયા-***B***માં ફેરબદલી એ રીતે કરવામાં આવે છે જેથી ફેરબદલી કિંમત પર $૩૩\frac{૧}{૩}\%$ નફો પ્રાપ્ત થાય અને પ્રક્રિયા - ***B*** માંથી તૈયાર માલ ખાતે ફેરબદલી કરતી વખતે પડતર કિંમતના ૨૦% નફો ગણવામાં આવે છે : ૨૦

વિગત	પ્રક્રિયા-A (રૂ.)	પ્રક્રિયા-B (રૂ.)
શરૂઆતનો સ્ટૉક	૩,૦૦૦	૨,૦૦૦
માલસામાનનો વપરાશ	૫,૦૦૦	૨,૦૦૦
સીધો માલસામાન	૧૩,૦૦૦	૮,૦૦૦
કારખાના ખર્ચ	૩,૦૦૦	૨,૦૦૦
આખર સ્ટૉક	૨,૦૦૦	૧,૫૦૦

પ્રક્રિયાનો માલસામાન પ્રક્રિયા પડતરના ધોરણે ગણવામાં આવે છે. તૈયાર માલનો શરૂઆતનો સ્ટૉક રૂ. ૮,૦૦૦ અને આખર સ્ટૉક રૂ. ૯,૦૦૦ હતો. તે સમય દરમિયાનનું વેચાણ રૂ. ૬૪,૦૦૦ હતું. નહીં છૂટેલા નફાની કિંમત પ્રક્રિયા-***B*** અને તૈયાર માલ ખાતામાં અનુક્રમે રૂ. ૬૦૦ અને રૂ. ૨,૨૦૦ હતી. પ્રક્રિયા ખાતાં અને નફા-નુકસાન ખાતું બનાવો.

અથવા

૩ નીચેની માહિતી ''પર્લ થિયેટર''માંથી તા. ૩૧-૩-૨૦૧૭ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષ માટે પ્રાપ્ય છે : ૨૦

વિગત	*રકમ રૂ.*
પગાર : એક મેનેજર - દર મહિને	૪,૦૦૦
૮ ચોકીદાર - દર મહિને	૮૦૦
૨ ઓપરેટર - દર મહિને	૨,૦૦૦
૫ ક્લાર્ક - દર મહિને	૧,૨૦૦
વહીવટી ખર્ચા	૪૩,૬૦૦
વીજળી અને બળતણ	૪૫,૦૦૦
કાર્બન	૧૫,૦૦૦
પરચૂરણ ખર્ચા	૨૫,૭૬૦
જાહેરાત	૬૦,૦૦૦
છાપકામ ખર્ચા	૧,૮૧,૬૦૦

થિયેટરની કિંમત રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦ અને તેનું અંદાજિત આયુષ્ય ૨૦ વર્ષ આંકવામાં આવ્યું છે. પ્રોજેક્ટર અને બીજા સાધનોની કિંમત રૂ. ૬,૦૦,૦૦૦ છે. જેના પર ૧૦% ઘસારો ગણવાનો છે.

આખા વર્ષ દરમિયાન દરરોજના ૩ શો રાખવામાં આવે છે. કુલ ૭૫૦ સીટ છે. જેમાંથી લોઅર ક્લાસ ૩૦૦ સીટ, અપ્પર ક્લાસ ૨૫૦ સીટ અને બાલ્કની ૨૦૦ સીટ છે. સરેરાશ ૮૦% સીટ ભરાયેલી રહે છે. આ ત્રણેય ક્લાસને ૧ : ૨ : ૩ના પ્રમાણમાં ભાર આપવામાં આવે છે. વર્ષના ૩૬૦ લઈને માણસદીઠ શોની પડતર નક્કી કરો. જો સંચાલકો કાચા નફાના ૨૫% વળતર મેળવવા ઈચ્છતા હોય તો માણસદીઠ શોની કિંમત (Rate) નક્કી કરો.

૪ રોકડનું સંચાલન એટલે શું ? રોકડ સંચાલનને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો. ૨૦

અથવા

૪ કાર્યશીલ મૂડીનું સંચાલન એટલે શું ? કાર્યશીલ મૂડીને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો. ૨૦

૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ **ચાર**) ૨૦

(૧) લેણાં સંચાલનના હેતુઓ

(૨) મહત્તમ રોકડ સિલક

(૩) રોકડનું પૂર્વાનુમાન

(૪) ઓવર ટ્રેડિંગ

(૫) અંડર ટ્રેડિંગ

(૬) ABC સિસ્ટમ (ઈન્વેન્ટરી સંચાલન)

ENGLISH VERSION

1 Sujal Brothers has a branch in Bhavnagar H.O. sends goods to branch at invoice price adding 20% on cost price. Branch sells the goods for cash and credit. All cash received by the branch are remitted to the H.O. **20**

From the following information of the branch for the year ended 31st December, 2017 prepare the branch Account and branch trading and Profit and Loss Account in the H.O. books and necessary other accounts :

Particulars	***1-1-2017 Rs.***	***31-12-2017 Rs.***
Branch debtors	30,000	54,000
Branch goods stock (Invoice price)	60,000	48,000
Branch petty cash	600	(?)
Furniture	18,000	(?)
Outstanding salary	1,800	1,200
Prepaid insurance	1,200	(?)

Transactions during the year :

(1) Goods returned by branch (invoice price) .. Rs. 12,000

(2) Petty cash sent to branch .... Rs. 1,800

(3) Cash sales .... Rs. 84,000

(4) Goods sent to branch (invoice price) ....Rs. 2,40,000

(5) Cash received from debtors ....Rs. 1,50,000

(6) Sundry expenses paid by branch .... Rs. 1,920

(7) Bad debts .... Rs. 3,600

(8) Furniture sent to branch (1-10-2017) .... Rs. 12,000

(9) Discount allowed to debtors .... Rs. 2,400

(10) Goods returned by debtors to branch .... Rs. 6,000

(11) Cash sent to branch for expenses :

Taxes .... Rs. 2,000

Insurance .... Rs. 2,880 (for the year ended on 31-3-18)

Labour .... Rs. 5,400

Salaries .... Rs. 21,600

Rent .... Rs. 4,000

Advertisement ..... Rs. 3,000

Other Information :

(1) Provide 10% depreciation on furniture.

(2) Goods worth Rs. 6,000 invoice price was destroyed by fire on 30-11-2017. For which the insurance company has sanctioned the claim for full amount.

OR

1 Fire broke out in the building of M/s. Shah Bros. on 17th June, 2017 and most of the stock was destroyed. The value of stock salvaged is Rs. 11,200. In addition, some of the goods salvaged was in damaged condition and its value is determined at Rs. 10,400. **20**

The following information is available from the books of account :

(1) Closing stock on 8th Dec. 2016 was Rs. 83,500.

(2) Purchase during 1-1-17 and 17-6-2017 was Rs. 1,12,000 and sales during the same period was Rs. 1,54,000.

(3) It is ascertained from the accounts of the last three years that average rate of gross profit earned on sales was 25%.

(4) Stock was insured for Rs. 75,000.

Calculate the amount of claim.

2 Mr. Nathalal Patel has a farm. He takes winter crops of wheat and Tur. The following information is available for the year ending on 31-3-2017 : **20**

Particulars	***Amt. Rs.***
Opening stock :	
Seeds	320
Fertilisers	240
Growing crops	2,200
Purchases of chemical fertilisers	1,600
Compost (dung manure) supplied from house	800
Land revenue paid	180
Wages - Hired labourers	720
Family members	900
Hire charges for tractors	450
Pesticide expenses	170
Water charges paid	430
Purchase of seeds	720
Grain given to labourers in lieu of wages	700
Interest on loan borrowed	400
Crop insurance premium	80
Cattle insurance premium	120
Sale of grass	900
Sale of milk	1,100
Sale of wheat	8,000
Sale of Tur	5,400
Government subsidy	800
Live-stock (1-4-2016)	3,200
Expenses on fencing	3,000

Additional Information :

(1) At the end of the year, the stock was as under :

Manures and fertilisers Rs. 325, Seeds Rs. 140; Growing crops Rs. 340; Live-stock at the end of the year Rs. 2,500.

(2) Water charges of Rs. 180 and wages of Rs. 400 are unpaid.

(3) Wheat of Rs. 600 and Tur of Rs. 400 were taken away by proprietor for domestic use.

(4) The grass grown for feeding Cattles (Rajko) is Rs. 450 which is not included in sale of grass.

(5) Expenses for fencing is to be written off over a period of five year. From the above mentioned information, you are required to prepare farm account for the year ended 31st March, 2017.

OR

2 The Ahmedabad Electricity Co. Ltd. rebuilt part of its works at a cost of Rs. 4,00,000. The original cost of the works superseded is Rs. 2,50,000. The cost of labour and material is respectively 10% and 20% higher now than when the old works were built the proportion of labour to material in works now and then is 3 : 2 sale of old material realised Rs. 30,000 and old materials valuing Rs. 15,000 are used in the new construction and it is included in above - mentioned cost of Rs. 4,00,000 **20**

Draft the necessary journal entries in the books of the company.

3 A certain products passes through two processes before it is transferred to finished stock. The output of process-A is transferred to process-B at a price calculated to give a profit of $33\frac{1}{3}\%$ on the transfer price and the output of process-B is charged to finished stock at a profit of 20% on the cost : **20**

Particulars	*Process-A* (*Rs.*)	*Process-B* (*Rs.*)
Opening stock	3,000	2,000
Materials consumed	5,000	2,000
Direct wages	13,000	8,000
Factory expenses	3,000	2,000
Closing stock	2,000	1,500

Stock in process are valued at prime cost. The opening stock of finished goods was Rs. 8,000 and closing stock was Rs. 9,000. Sales during the period were Rs. 64,000. The reserves for unrealised profit in the process No. B and finished goods were Rs. 600 and Rs. 2,200 respectively.

Prepare process Accounts and Profit and Loss Account.

OR

3 The following information are extracted from the books of "Pearl Theatre' for the year ended 31st March, 2017 : **20**

Particulars	*Amt. Rs.*
Salaries : One manager - per month	4,000
Eight gatekeepers - per months	800
Two operators - per month	2,000
Five clerks - per month	1,200
Admn. expenses	43,600
Electricity and oil	45,000
Carbon	15,000
Misc. expenses	25,760
Advertisement	60,000
Print charges	1,81,600

The premises are valued at Rs. 10,00,000 and its estimated life is 20 years. Projector and other equipments cost Rs. 6,00,000 on which 10% depreciation is to be charged.

Throughout the year daily three shows are arranged. Total capacity is for 750 seats in which lower class occupies 300 seats, upper class 250 seats and balcony 200 seats.

Average 80% of the capacity is utilised. Weightage is given to these classes by ratios 1 : 2 : 3. Assuming 360 working days for the year, ascertain cost per man show.

Determine the rate of each class if the management expects 25% profit on gross proceeds.

4 What is management of cash ? State the factors affecting management of cash. **20**

OR

4 What is working capital management ? State the factors determining working capital requirement. **20**

5 Write short notes : (any four) **20**

(1) Objectives of management of receivables

(2) Maximum cash balance

(3) Cash forecasting

(4) Overtrading

(5) Undertrading

(6) ABC system of inventory management.